

Załącznik nr 2

do dokumentu podsumowującego:

PODSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

WRAZ Z UZASADNIENIEM

do Programu ochrony środowiska dla powiatu opatowskiego

na lata 2024-2027 z perspektywą do roku 2031

dotyczącego rozpatrzenia uwag do „Programu ochrony środowiska dla powiatu opatowskiego na lata 2024-2027 z perspektywą do roku 2031”, które przedstawił Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach jako organ właściwy w sprawie uzgodnień w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, przedstawił uwagi do projektu „Programu ochrony środowiska dla powiatu opatowskiego na lata 2024-2027 z perspektywą do roku 2031” i prognozy oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego dokumentu. **Sposób ich rozpatrzenia przedstawiono poniżej:**

1. **Treść uwagi:** W prognozie oddziaływania na środowisko nie odniesiono się do wpływu realizacji planowanych zadań na formy ochrony przyrody znajdujące się na analizowanym terenie, w szczególności na Jeleniowski Park Krajobrazowy, Jeleniowski Obszar Chronionego Krajobrazu położony na otulinie ww. Parku oraz Jeleniowsko – Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu. Autor prognozy przedstawił charakterystykę wraz z lokalizacją ww. form ochrony przyrody, jednak analiza i ocena w prognozie powinna odnieść się do celów ochrony, działań w zakresie czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazów i odstępstw od zakazów ustanowionych w stosownych aktach prawnych dla następujących obszarów chronionych, takich jak:
 - Jeleniowski Park Krajobrazowy, dla którego obowiązują warunki ochrony określone w uchwale Nr XLIX/871/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2015 r., poz. 17 z póź. zm.);
 - Jeleniowski Obszar Chronionego Krajobrazu, dla którego obowiązują warunki ochrony określone w uchwale Nr XLIX/879/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Jeleniowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3153);
 - Jeleniowsko - Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu, dla którego obowiązują warunki ochrony określone w uchwale Nr XXXV/624/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotyczącej wyznaczenia Jeleniowsko – Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3316).

Analiza i ocena zawarta w prognozie powinna wskazać, czy zostaną naruszone zakazy wymienione w powyższych uchwałach Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, czy też nie.

Zapisy prognozy wskazują na wycinkę drzew, jednak nie sprecyzowano czy np. ewentualna wycinka zadrzewień nie spowoduje naruszenia obowiązującego w parku oraz w obszarach chronionych zakazu, cyt. *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych i przydrożnych* (...). Ponadto, konieczność usunięcia drzew może wpłynąć niekorzystnie na faunę omawianych obszarów (np. płoszenie zwierząt, utrudnienie migracji zwierząt, niszczenie ich siedlisk, itp.), a także wiązać się z naruszeniem kolejnego zakazu m.in. niszczenia schronień i miejsc rozrodu dziko występujących zwierząt. W tej kwestii nie odniesiono się w żaden sposób, pominięto analizę dot. *zakazu zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu* (...). W związku z powyższym w prognozie należy jednoznacznie wykazać, czy ustalenia projektu dokumentu nie będą naruszać obowiązujących zakazów i w związku z tym czy realizacja założeń projektu dokumentu nie będzie mieć negatywnego wpływu na ochronę przyrody ww. form ochrony przyrody. Należy wykazać i uzasadnić możliwość zastosowania odstępstwa od zakazów, na warunkach określonych w powyższych uchwałach Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego. Dodatkowo w kwestii inwestycji celu publicznego należy odnieść się do art. 17 ust. 2 pkt 4 oraz art. 24 ust. 2 pkt 3 oraz ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1336 z późn. zm.) uwzględniając art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 344 z późn. zm.). **Sposób uwzględnienia uwagi:** Informuję, że **prognoza przedstawia cele ochrony, działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazy z informacją o możliwości odstępstw od zakazów ustanowionych w stosownych aktach prawnych dla wymienionych obszarów chronionych.**

Jednocześnie informuję, że w prognozie (strony 59-60) **doprecyzowano zapisy** dotyczące Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego, wskazując, że *„projekt Programu nie przewiduje żadnych zadań, które naruszałyby zakazy wymienione w wyżej wymienionej uchwale Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, w tym nie przewiduje się wycinki zadrzewień na terenie Parku oraz nie przewiduje się niszczenia schronień i miejsc rozrodu dziko występujących zwierząt. Ustalenia projektu dokumentu nie będą naruszać obowiązujących zakazów, a realizacja założeń projektu dokumentu nie będzie mieć negatywnego wpływu na ochronę przyrody Parku. Nie będzie też potrzeby zastosowania odstępstw od zakazów określonych w przywołanej wcześniej Uchwale Nr XLIX/871/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie utworzenia Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego. Projekt dokumentu nie przewiduje na terenie Parku, realizacji inwestycji celu publicznego więc nie będzie potrzeby stosowania art. 17 ust. 2 pkt 4 oraz art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody uwzględniając art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami”*.

Ponadto w odniesieniu do obszarów chronionego krajobrazu sprecyzowano (strony 61-62 prognozy), że *„projekt Programu nie przewiduje żadnych zadań, które naruszałyby zakazy wymienione w wyżej wymienionej uchwale Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, w tym nie przewiduje się wycinki zadrzewień na terenie Jeleniowsko-Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz nie przewiduje się niszczenia schronień i miejsc rozrodu dziko występujących zwierząt. Ustalenia projektu dokumentu nie będą naruszać obowiązujących zakazów, a realizacja założeń projektu dokumentu nie będzie mieć negatywnego wpływu na ochronę przyrody Jeleniowsko-Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Nie będzie też potrzeby zastosowania odstępstw od zakazów określonych w przywołanej wcześniej Uchwale Nr XXXV/624/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. Projekt*

dokumentu nie przewiduje na terenie Jeleniowsko-Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, realizacji inwestycji celu publicznego więc nie będzie potrzeby stosowania art. 17 ust. 2 pkt 4 oraz art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody uwzględniając art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami”;

a także, że

„projekt Programu nie przewiduje żadnych zadań, które naruszałoby zakazy wymienione w wyżej wymienionej uchwale Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego, w tym nie przewiduje się wycinki zadrzewień na terenie Jeleniowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz nie przewiduje się niszczenia schronień i miejsc rozrodu dziko występujących zwierząt. Ustalenia projektu dokumentu nie będą naruszać obowiązujących zakazów, a realizacja założeń projektu dokumentu nie będzie mieć negatywnego wpływu na ochronę przyrody Jeleniowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Nie będzie też potrzeby zastosowania odstępstw od zakazów określonych w przywołanej wcześniej Uchwale Nr XLIX/879/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Jeleniowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Projekt dokumentu nie przewiduje na terenie Jeleniowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, realizacji inwestycji celu publicznego więc nie będzie potrzeby stosowania art. 17 ust. 2 pkt 4 oraz art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody uwzględniając art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami”.

2. **Treść uwagi:** W kontekście przeprowadzonych analiz i wniosków przedstawionych w prognozie dotyczących wpływu realizacji planowanych zadań na obszary Natura 2000: Przełom Wisły w Małopolsce PLH060045, Ostoja Jeleniowska PLH260028, Dolina Kamiennej PLH260019, Ostoja Żywnów PLH260036 i Małopolski Przełom Wisły PLB140006 zwraca się uwagę, iż informacje w tym zakresie są niespójne lub wzajemnie się wykluczają. Przykładowo na str. 173 prognozy wskazano, że cyt.: *„Realizacja Programu dla powiatu opatowskiego nie przewiduje skutków czy oddziaływań środowiskowych wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej”*, natomiast zapisy na tej samej stronie wskazują na niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczność podjęcia odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych poprzez m.in. zapewnienie odtworzenia zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych. Ponadto zapisy prognozy wskazują, że każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych. W skrajnych przypadkach, gdy ingerencja człowieka powoduje trwałe szkody w środowisku, należy obowiązkowo przeprowadzić kompensację przyrodniczą, przywracającą równowagę w przyrodzie. Jedną z inicjatyw jest odtworzenie populacji zwierząt i stanowisk roślin oraz zapewnienie reprodukcji dziko występujących zwierząt oraz roślin. Dodatkowo na str. 139 prognozy również jest mowa o zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej oddziaływań na środowisko. Należy zatem zapisy te zweryfikować i ujednolicić, ponieważ w obecnej formie z prognozy nie wynika jasno jakie oddziaływania na środowisko mogą wystąpić na obszary Natura 2000 w związku z realizacją zadań ujętych w projekcie Programu (...). Ze względu, iż zadania zawarte w projekcie dokumentu wyznaczają ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w myśl rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 z późn. zm.), co potwierdzają zapisy projektu dokumentu, należy szczególnie poddać

je ocenie oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000. Mając na uwadze zasadę przezorności, która powinna być stosowana przy każdej ocenie oddziaływania na środowisko, powinien być sporządzony szeroki, wyczerpujący katalog typów zadań inwestycyjnych, które mogą być realizowane w ramach ww. projektu dokumentu - wyznaczając ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Taki katalog wraz z lokalizacją umożliwiłby dokonanie prawidłowej oceny, wiążącej możliwe zadania ze sposobem i siłą oddziaływania na konkretne elementy środowiska, w szczególności na obszary Natura 2000, będące specjalnymi obszarami ochrony siedlisk, mającymi znaczenie dla Wspólnoty.

Ponadto zapisy Rozdz. 3.9.2.1 projektu Programu – Natura 2000, błędnie wskazują, iż dla obszarów Natura 2000 Dolina Kamiennej i Ostoja Jeleniowska nie został dotychczas ustanowiony plan zadań ochronnych. Zwraca się uwagę, że dla ww. obszarów obowiązują zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia: 28 grudnia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Kamiennej PLH260019 (Dz. Urz. Woj. Świąt. poz. 5311) oraz z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Jeleniowska PLH260028 (Dz. Urz. Woj. Świąt. poz. 5105). Biorąc pod uwagę powyższe w prognozie należy uzupełnić zapisy w tym zakresie i dokonać opisu stanu środowiska w sposób umożliwiający określenie rodzajów i skali przewidywanych oddziaływań oraz określenie zmian spowodowanych realizacją projektu dokumentu, które mogą zaistnieć w przyszłości.

W związku z powyższym wymagane jest uzupełnienie oceny, z której powinno jednoznacznie wynikać czy realizacja ww. kierunków działań będzie kolidować z przedmiotami ochrony ww. obszarów Natura 2000 i czy będzie wiązać się z zajętością siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków, a także czy zajętość ta będzie powodowała znacząco negatywne oddziaływanie na cele ochrony poszczególnego obszaru Natura 2000. Informacje te należy uzupełnić i uszczegółowić, gdyż nie wiadomo, czy oddziaływania planowanych zadań na obszary Natura 2000 będą znacząco negatywne, czy też nie. Zwraca się uwagę, iż prognoza oddziaływania na środowisko powinna określać, czy realizacja projektu dokumentu będzie miała wpływ na stan i funkcjonowanie obszarów podlegających ochronie, a w szczególności na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów i powiązania z innymi obszarami. Jeżeli nie zdiagnozowano lub nie wykluczono możliwości wystąpienia znacząco negatywnego oddziaływania na poszczególne obszary Natura 2000 należy wyraźnie zamieścić taką informację w treści prognozy oddziaływania na środowisko, która powinna być poparta merytoryczną, przekonującą argumentacją. Przy analizie koniecznym jest wskazanie nie tylko samego charakteru oddziaływań, ale również określenie czy są one znaczące, w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zwraca się uwagę, iż w przypadku konieczności zastosowania kompensacji przyrodniczej musi ona dotyczyć wyłącznie tych działań, które wiążą się z naprawą szkodliwego wpływu na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, objęte znaczącym negatywnym oddziaływaniem. Stąd ważnym jest wskazanie, których przedmiotów ochrony może dotyczyć znaczące negatywne oddziaływanie i zaproponowanie działań kompensujących, adekwatnych do prognozowanych strat, dostosowanych do siedlisk przyrodniczych czy potrzeb funkcjonowania danych gatunków. Po zidentyfikowaniu konkretnych siedlisk przyrodniczych i gatunków

obszaru Natura 2000, których może dotyczyć znacząco negatywne oddziaływanie, konieczne jest wskazanie skutecznych i adekwatnych środków kompensujących dla wszystkich przypadków, dla których kompensacja jest wymagana w świetle art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Podsumowując, należy, już na obecnym etapie, stosownie ocenić, czy przewiduje się znacząco negatywne oddziaływanie na cele ochrony ww. obszarów Natura 2000. Prognoza powinna zostać zweryfikowana tak, by projektowany dokument mógł zostać przyjęty w myśl art. 55 ust. 2 ustawy o udostępnieniu informacji i jego ochronie (...). Należy zauważyć, iż zgodnie z tym przepisem, **projekt dokumentu nie może zostać przyjęty, jeśli ze strategicznej oceny oddziaływania wynika, że jego realizacja może znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000**, a nie zostaną spełnione łącznie wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy o ochronie przyrody. Przesłanką taką może być nadrzędny interes publiczny, którego konieczny wymóg (jeśli istnieje) winien być nie tylko wskazany, ale także wyczerpująco uzasadniony w prognozie. Można zezwolić na realizację dokumentu mogącego znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000, jeśli przemawiają za tym niezbędne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym. Powyższa przesłanka może zostać uznana tylko w przypadku braku rozwiązań alternatywnych oraz przy zapewnieniu wykonania kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zagwarantowania spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000. Dodatkowo zapisy dot. działań kompensacyjnych należy uszczegółowić, czy wynikają one z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r., poz. 54), czy też z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Sposób uwzględnienia uwagi: Informuję, że w projekcie programu (strony 150 i 152) oraz prognozie (strony 50 i 52) uzupełniono dane o planach zadań ochronnych:

Plan zadań ochronnych dla wymienionego obszaru Natura 2000 został ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 13 grudnia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Jeleniowska PLH260028 (Dz. Urz. Woj. Świąt. poz 5105).

Plan zadań ochronnych dla wymienionego obszaru Natura 2000 został ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Kamiennej PLH260019 (Dz. Urz. Woj. Świąt. poz 5311).

Jednocześnie zwracam uwagę, że powyższe zarządzenia RDOŚ w Kielcach wydał w grudniu 2023 r., tj. 2 miesiące po przedstawieniu projektu programu i prognozy do zaopiniowania. Obecnie są one dostępne, dlatego przeprowadzono szczegółową analizę planów zadań ochronnych oraz odniesiono je do zadań przewidzianych w projekcie programu. Wyeliminowano wcześniej występujące niespójności. Na stronach 133-134 prognozy wpisano wprost następujące informacje: „*Należy wyjaśnić, że przez znaczące negatywne oddziaływanie na obszary Natura 2000 rozumie się oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.*

Zadania przewidziane w projekcie Programu nie spowodują znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000. Należy zauważyć, że obszary Natura 2000 na terenie

powiatu opatowskiego zajmują stosunkowo niewielką powierzchnię w całości tej jednostki terytorialnej. Ponadto obszary Natura 2000 znajdują się poza miastami i zwartymi miejscowościami. Obejmują tereny wód, lasów, częściowo łąk i pastwisk położonych w dolinach rzek, w szczególności w dolinie Wisły. Na tych terenach projekt programu nie przewiduje żadnych zadań inwestycyjnych, które powodowałyby istotne przekształcenia stosunków wodnych, gleb czy rzeźby terenu. Nie przewiduje się tam inwestycji liniowych typu budowa sieci kanalizacyjnej, wodociągowej itp. gdyż nie są to tereny zamieszkania ludności. Na tych terenach nie planuje się budowy nowych dróg. **Nie są przewidziane żadne zadania, które powodowałyby zniszczenie siedlisk przyrodniczych, stanowisk roślin, miejsc bytowania lub rozrodu zwierząt.**

W związku z brakiem negatywnych oddziaływań na obszary Natura 2000 nie ma potrzeby planowania zadań kompensacyjnych, gdyż nie wystąpią przesłanki do prowadzenia takich zadań.

Realizacja projektu dokumentu nie będzie kolidować z przedmiotami ochrony siedlisk obszarów Natura 2000, a także nie będzie wiązać się z zajętością siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków.

Oddziaływania ogółu planowanych zadań, nie będą powodowały znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, w szczególności na obszary Natura 2000. Wręcz przeciwnie, gdyż niektóre zadania realizowane poza obszarami Natura 2000 będą pozytywnie oddziaływać na obszary Natura 2000. Przykładem takich działań są termomodernizacje budynków czy wymiana źródeł ich ogrzewania, które to zadania mimo, że będą prowadzone poza obszarami Natura 2000 to wpłyną korzystnie na poprawę jakości powietrza w całym powiecie opatowskim, a więc również na obszarach Natura 2000.

Realizacja projektu dokumentu nie będzie miała negatywnego wpływu na stan i funkcjonowanie obszarów podlegających ochronie, a w szczególności na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, oraz integralność tych obszarów i powiązania z innymi obszarami. Wykluczono możliwość wystąpienia znacząco negatywnego oddziaływania na poszczególne obszary Natura 2000, gdyż na tychże obszarach nie przewiduje się prowadzenia zadań inwestycyjnych, które takie znaczące oddziaływanie mogłyby powodować.

W związku z brakiem znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 nie przewiduje się konieczności naprawy szkodliwego wpływu na te obszary, gdyż taki nie nastąpi. Brak jest zatem podstaw do określania działań kompensacyjnych.

Podsumowując, projekt Programu nie będzie negatywnie znacząco negatywnie oddziaływał na obszary Natura 2000”.

3. **Treść uwagi:** W kontekście zapisów dot. instalacji odnawialnych źródeł energii w prognozie brak jest analizy i oceny małych elektrowni wodnych (MEW), które wymieniono na str. 18 prognozy. Oddziaływania tego typu inwestycji mogą być związane np. z generowaniem hałasu i emisją zanieczyszczeń w trakcie realizacji inwestycji, czy też wpływem na elementy hydromorfologiczne i biologiczne rzeki (w tym na migrację ichtiofauny). Stan środowiska może ulec zaburzeniu w wyniku zmian dynamiki przepływu wody, czy też podniesienia poziomu piętrzenia wody. Zwraca się uwagę, że prognoza powinna umożliwić identyfikację potencjalnych kolizji z obszarami przyrodniczymi na jak najwcześniejszym etapie. Szczególną uwagę należy zwrócić podczas oceny poświęconej ekosystemom, siedliskom przyrodniczym i gatunkom zależnym od wody. Należy odnieść się do powyższego i uzupełnić zapisy w tym zakresie. Stosownie do wyników prognozy, należy wprowadzić do projektu dokumentu

odpowiednie ustalenia, w tym określające warunki realizacji założeń projektu, umożliwiające uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska..

Sposób uwzględnienia uwagi: Informuję, że treść prognozy (strona 18, akapit 4) oraz programu (strony 30-31) uzupełniono o zapis „*W programie nie zaplanowano powstania nowych elektrowni wodnych i zbiorników retencyjnych. Takie zadania nie wynikają z danych otrzymanych do Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej w Warszawie i Krakowie działających w strukturach Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Również inne podmioty, do których wysłano zapytanie o plany inwestycyjne nie wykazało planów budowy elektrowni wodnych, tam, zapór itp. Dlatego powyższą informację o pozyskiwaniu energii wodnej należy potraktować wyłącznie informacyjnie jako jeden z elementów potencjalnego rozwoju OZE w przyszłości, a nie jako zadanie przewidziane do realizacji w latach obowiązywania niniejszego programu ochrony środowiska. Jedynie hipotetycznie należy zauważyć, że oddziaływania tego typu inwestycji mogą być związane np. z generowaniem hałasu i emisją zanieczyszczeń w trakcie realizacji inwestycji, czy też wpływem na elementy hydromorfologiczne i biologiczne rzeki (w tym na migrację ichtiofauny). Stan środowiska może ulec zaburzeniu wyniku zmian dynamiki przepływu wody, czy też podniesienia poziomu piętrzenia wody. Jednak tego typu inwestycji obecnie się nie planuje stąd nie przewiduje się potencjalnych kolizji z obszarami przyrodniczymi, zagrożenia dla ekosystemów, siedlisk przyrodniczych i gatunków zależnych od wody*”. Wprowadzenie powyższych stwierdzeń poprzedziła analiza zebranych danych.

4. **Treść uwagi:** W kwestii oddziaływań planowanych zadań na wody powierzchniowe i podziemne w prognozie odniesiono się jedynie do zadań z zakresu rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, pomijając pozostałe zadania wskazane do realizacji, które mogą mieć potencjalny wpływ na powyższe komponenty środowiska. W tabeli 56 projektu Programu – Cele, kierunki interwencji (...) należy szczegółowo określić zadania przewidziane do realizacji, a w prognozie powinny być wymienione przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko wskazane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Ponadto w prognozie należy dokonać oceny czy realizacja poszczególnych zadań ujętych w projekcie Programu, w tym tworzenie zbiorników retencyjnych, (o których mowa w jednym zdaniu w prognozie), nie wpłynie na pogorszenie stanu/potencjału ekologicznego i nie będzie stanowić zagrożenia dla osiągnięcia celów środowiskowych określonych w *Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r., poz. 300). Należy także określić wpływ planowanych inwestycji na chronione gatunki fauny i flory, zwłaszcza przedstawicieli ichtiofauny, jako grupy najbardziej narażonej na oddziaływanie ze strony urządzeń wodnych i zagospodarowania wód. W związku z powyższym należy dokonać stosownej analizy adekwatnej do zakresu i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Oznacza to, że inwestycje posiadające konkretne lokalizacje (wynikające np. z innych dokumentów strategicznych) powinny zostać ocenione zgodnie z ich przewidywanym oddziaływaniem na środowisko, w tym na przyrodę. Ponadto wskazane jest uszczegółowić jakie konkretne zadania planuje się na terenie powiatu opatowskiego z obszaru interwencji: gospodarowanie wodami. **Sposób uwzględnienia uwagi:** Odniesienie do tej uwagi znajduje się już częściowo w opisie sposobu uwzględnienia uwagi nr 3. Jednocześnie warto dodać, że w przedstawionej dokumentacji zapisano, że „dane

w zakresie planowanych zadań przedstawił też PGW Wody Polskie RZGW w Krakowie. W zakresie zadań inwestycyjnych planowanych do realizacji w „Programie planowanych inwestycji w gospodarce wodnej PGW Wody Polskie” ujęto zadanie: „5.7.2 Program działań retencyjnych stanowiący element zarządzania ryzykiem powodziowym w regionie wodnym Górnej Zachodniej Wisły i Górnej Wschodniej Wisły między Krakowem a Zawichostem”. Jego celem jest identyfikacja działań zwiększających ochronę przed powodzią dla obszaru objętego przedmiotem zamówienia, ze szczególnym uwzględnieniem doliny Wisły na tzw. „odcinku sandomierskim” tj. od ujścia Nidy do ujścia Sanu, z jednoczesnym uwzględnieniem aspektów związanych z ograniczeniem niedoborów wody i zapobieganiem skutkom suszy. Efektem prac będzie opracowane studium wykonalności dla przedmiotowego zadania. Zadanie finansowane jest ze środków Banku Światowego, realizowane w ramach Programu Ochrony Dorzecza Odry i Wisły (POPDOW), a koszt jego realizacji wynosi 15 346 537,80 zł. Kontrakt na realizację zadania zawarto z Joint Venture firm: Sweco Polska sp. z o.o. (Lider JV) oraz DHI Polska sp. z o.o. w marcu 2023 r. i potrwa do maja 2024 r. **Zakres terytorialny tego zadania jest jednak odległy od granic powiatu opatowskiego – żadne z zadań inwestycyjnych nie będzie realizowane w granicach lub bliskim sąsiedztwie powiatu opatowskiego. Projekt programu nie przewiduje budowy zbiorników retencyjnych**” (strona 64 projektu programu oraz strona 77 prognozy).

Ponadto na stronach 155 i 156 prognozy wyjaśniono, że „w projekcie programu nie przewidziano zadań inwestycyjnych polegających na budowie tam, zapór czy rozległych zbiorników retencyjnych. Takie zadania nie są planowane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie i inne podmioty gospodarujące wodami. RZGW w Krakowie i RZGW w Warszawie na kolejne lata zaplanowały bieżące utrzymanie istniejącej infrastruktury. Pod zadaniem „prawidłowe utrzymanie urządzeń wodnych, wprowadzanie rozwiązań w zakresie małej retencji wód i spowolnienia obiegu wody w środowisku” wpisanym do programu należy rozumieć zadania już zaplanowane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie tj. takie zadania jak konserwacja rzeki, usuwanie zatorów, wykaszanie skarp czy utrzymanie wału przeciwpowodziowego. Jedynym większym zadaniem zaplanowanym przez RZGW w Warszawie jest rozbudowa przepompowni Nowe w gminie Ożarów, gdzie jednak nie opracowano jeszcze dokumentacji projektowej oraz nie wydano żadnych decyzji administracyjnych. Zadania te służą m.in. ochronie przeciwpowodziowej. Ponadto pod pojęciem „wprowadzanie rozwiązań w zakresie małej retencji wód i spowolnienia obiegu wody w środowisku” należy rozumieć retencję naturalną oraz retencję przy pomocy mikroinstalacji:

- retencja korytowa - swobodnie meandrująca rzeka, z naturalnym brzegiem i naturalnym korytem porośniętym częściowo roślinami zakorzenionymi w dnie oraz naturalnymi spiętrzeniami tworzonymi przez powalone pnie pozwala spowolnić odpływ wody i zwiększać poziom retencji w okolicy,¹
- retencja szaty roślinnej, czyli zatrzymywanie wody opadowej na powierzchni roślin, na terenach rozlewisk porośniętych roślinnością itp.,²
- retencja glebowa, czyli przestrzeni w glebie w której magazynowana jest woda – np. na terenach użytkowanych ekstensywnie i niezabudowanych, na terenach, gdzie podczas wysokiego stanu wód woda naturalnie się rozlewa i wsiąka w glebę, a sphywa podczas suszy,

¹ <https://www.wody.gov.pl/edukacja/retencja-korytowa>

² <https://www.wody.gov.pl/edukacja/kwietne-laki-na-okres-suszy>

- retencja rolnicza (nawodnienia i stawy) - dzięki uproszczonym przepisom rolnicy zyskują zachętę do retencjonowania wody na własnej ziemi, co pozwala optymalnie nawadniać uprawy bez konieczności drenowania zasobów wód podziemnych. Przebudowa systemów melioracyjnych bez zbędnych formalności, a także możliwość wykonania stawów retencyjnych do 5000 m² powierzchni i 3 m głębokości jedynie na zgłoszenie – to najważniejsze zmiany w ustawie Prawo wodne,³
- retencja wód gruntowych i podziemnych, polegająca na gromadzeniu wody w strefie nasyconej warstwy wodonośnej,
- retencja depresyjna, polegająca na zatrzymywaniu wody w nierównościach terenu,
- retencja zbiorników wodnych naturalnych i sztucznych oraz cieków wodnych – polega na takim kształtowaniu cieków wodnych i zbiorników wodnych, aby nie przyspieszać odpływu wody, gdyż spłynie ona szybko w okresie nadmiaru wody, ale jednocześnie dorowadzi to do nadmiernego wysuszenia podczas okresów suszy; wskazane jest zatem pozostawienie naturalnych rozlewisk, szerokich dolin rzecznych, unikanie betonowania brzegów, wprowadzania infrastruktury, która nie jest konieczna dla ochrony przeciwpowodziowej i bieżącego utrzymania wód itp.,
- zbieranie wody opadowej (np. z dachów, powierzchni zabetonowanej itp.) w przydomowych instalacjach, rzędzeniem służącym do małej retencji na działce może być także oczko wodne, rabata deszczowa czy łąka kwietna - na przeprowadzenie takiej inwestycji również można uzyskać dofinansowanie w ramach programu Moja woda. O retencji wodnej przy pomocy oczek wodnych i zbiorników na deszczówkę napisało m.in. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – link podano w przypisie dolnym⁴

Wobec powyższego, stwierdza się, że realizacja poszczególnych zadań ujętych w projekcie Programu nie wpłynie na pogorszenie stanu / potencjału ekologicznego i nie będzie stanowiła zagrożenia dla osiągnięcia celów środowiskowych określonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r., poz. 300). Nie przewiduje się negatywnego wpływu inwestycji na chronione gatunki fauny i flory, zwłaszcza przedstawicieli ichtiofauny, jako grupy najbardziej narażonej na oddziaływanie ze strony urządzeń wodnych i zagospodarowania wód.”

Jednocześnie pragnę zwrócić uwagę, że kompetencje samorządu powiatowego w pewnych obszarach związanych z ochroną środowiska są niewielkie. Większość zadań z zakresu rozwoju sieci wodociągowej, kanalizacyjnej czy oczyszczania ścieków realizują samorządy gminne lub jednostki komunalne, którym te zadania zlecono. Za rozbudowę dróg odpowiadają właścicieli zarządcy. Rozwój sieci gazowej zależy przede wszystkim od uzasadnienia ekonomicznego, jakie określają spółki gazownicze. Inwestycje w zakresie gospodarowania wodami to domena Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. **Organ opracowujący niniejszy dokument dołożył wszelkich starań, aby zebrać szczegółowe informacje od podmiotów i zarządców m.in. infrastruktury służącej ochronie środowiska. Taki bowiem obowiązek nałożyły ministerialne wytyczne do opracowania programów ochrony środowiska.** Wskazują one, że program oprócz zadań własnych (w tym przypadku samorządu powiatowego) ma zawierać też wykaz zadań monitorowanych (np. samorządów gminnych czy zarządców infrastruktury). Oczywiście jest fakt, że zakres zadań monitorowanych

³ <https://www.wody.gov.pl/nawodnienie-rolne>

⁴ <https://www.wody.gov.pl/edukacja/blekitno-zielona-infrastruktura>

będzie sprecyzowany w mniejszym stopniu. Sądę jednak, że bardziej szczegółowe informacje będą przedstawiały zainteresowane podmioty podczas przygotowania do realizacji ich zadań własnych. Wtedy w zależności od uzyskanych uzgodnień i opinii będą prowadziły odpowiednie procedury mające na celu określenie ewentualnego wpływu na środowisko dla konkretnych zadań.